

Державний вищий навчальний заклад
«Донецький національний технічний університет»
Кафедра мовної підготовки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

_____ Леонід БАЧУРІН

«_____» _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БК 2.5. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

Рівень освіти:	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта
Спеціальність	014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська))
Освітня програма	Англійська мова та зарубіжна література
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни Інклюзивна освіта для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)), освітня програма Англійська мова та зарубіжна література
05.01.2024 року. – 12 с.

Розробник: Кабанець М.М., д-р пед.наук., проф., зав. кафедри мовної підготовки.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри мовної підготовки
Протокол № 1 від. 05.01.2024 р.

Завідувач кафедрою

Марина КАБАНЕЦЬ

“ _____ ” _____ 2024 р.

Схвалено науково-методичною комісією з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
Протокол № 1 від 19.01.2024 р.

“ _____ ” _____ 2024 р.

Голова

Марина КАБАНЕЦЬ

1. Загальна інформація

Форма навчання	Денна	Заочна
Статус	Вибіркова	
Обсяг в кредитах ЄКТС	6	-
Обсяг в годинах за навчальним планом, разом: в тому числі:	180	-
лекції:	32	-
практичні заняття:	-	-
лабораторні заняття:	-	-
семінари:	32	-
самостійна робота:	116	-
Форма підсумкового контролю	Екзамен	
Дисципліну викладають	Викладач: Кабанець Марина Миколаївна веб-сайт: https://donntu.edu.ua/kitaer/movna-pidgotovka e-mail: maryna.kabanets@donntu.edu.ua	

Передумови для вивчення дисципліни: Передумовою для вивчення дисципліни є вивчення курсу педагогіки і психології вищої школи.

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів системи цінностей інклюзивної освіти, ознайомлення студентів з науково-педагогічними, соціально-психологічними та правовими засадами організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами (ООП) та формування умінь у сфері організації та впровадження інклюзивного навчання дітей з ООП.

Під час практичних занять та самостійної роботи студенти набувають таких **програмних компетентностей**:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в основній (базовій) середній школі.

ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння сутності й організації професійної діяльності.

ЗК2. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини і громадянина, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), дотримуватись норм академічної доброчесності і професійної етики.

ЗК5. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботі в команді, здатність проявляти емпатію.

ЗК6. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, здатність проявляти толерантність та повагу до культурної різноманітності.

ЗК7. Здатність приймати ефективні рішення у професійній діяльності та мотивувати людей до досягнення спільної мети.

ФК4. Здатність діагностувати і оцінити рівень розвитку, досягнення та освітніх потреб особистості школяра.

ФК 5. Здатність знаходити та ефективно використовувати навчальну й наукову інформацію з метою оцінки змісту, структури та організації навчального процесу у відповідному закладі освіти.

ФК 10. Здатність до критичного аналізу, діагностики та корекції власної науково-методичної і практичної педагогічної діяльності з метою підвищення ефективності освітнього процесу.

ФК11. Здатність доцільно використовувати і створювати сучасне навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять.

ФК12. Здатність створювати психологічно позитивний клімат рівних можливостей у навчанні, надавати педагогічну підтримку учням з особливими освітніми потребами, у тому числі обдарованим учням, організовувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (учні, вчителі, батьки та ін.).

ФК13. Здатність формувати гармонійно всебічно розвинену особистість кожного учня, використовуючи сучасні підходи гуманістичної педагогіки.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студенти набувають таких **програмних результатів навчання:**

ПРН2. Знання шляхів розвитку системи освіти України в умовах реформаційних змін, світових освітніх тенденцій.

ПРН4. Знання психолого-педагогічних основ процесів навчання й виховання у закладах загальної середньої та вищої освіти, уміння планувати і проводити навчальні заняття відповідно до обраної технології навчання.

ПРН7. Здатність створювати інклюзивне навчальне середовище і викладати іноземну мову особам з особливими освітніми потребами, творчо й ефективно використовувати освітні теорії і світовий досвід у процесі вирішення професійних завдань.

ПРН8. Здатність критично використовувати засвоєні теоретичні знання при вирішенні професійних завдань, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для ефективної організації навчального процесу.

ПРН9. Уміння аналізувати, діагностувати та корегувати власну педагогічну діяльність з метою підвищення ефективності освітнього процесу.

ПРН11. Здатність знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

3. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- концептуальні засади інклюзивної освіти;
- нормативно-правові документи в галузі інклюзивної освіти;
- основні категорії дітей з особливими освітніми потребами та особливості їх психофізичного розвитку;
- організаційно-педагогічні основи освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти;
- організаційно-педагогічні умови партнерської взаємодії в інклюзивному закладі загальної середньої освіти;

вміти:

- ідентифікувати особливі освітні потреби учнів;
- ідентифікувати бар'єри, які виникають під час навчання, та усувати їх;
- проектувати та планувати навчально-виховний процес із урахуванням особливих освітніх потреб усіх учнів;
- створювати сприятливу атмосферу в учнівській групі на засадах гуманізму та поваги до кожної особистості та врахування індивідуальності кожного учасника освітнього процесу;
- розробляти уроки на принципах універсального дизайну для навчання;
- розробляти індивідуальні програми розвитку учнів з особливими освітніми потребами;
- розробляти індивідуальний навчальний план для учнів з особливими освітніми потребами;

- застосовувати систему оцінювання навчальних досягнень учнів на засадах універсального дисайну для навчання;
- взаємодіяти з іншими фахівцями та батьками в інклюзивному закладі загальної середньої освіти.

4. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни «Інклюзивна освіта» є:

- екзамен – як засіб підсумкового семестрового контролю;
- стандартизовані тести – як засоби поточного контролю для перевірки засвоєння певних лексико-граматичних тем;
- есе – як засіб перевірки засвоєння навичок писемного мовлення;
- презентації результатів виконаних завдань – як засіб перевірки засвоєння навичок усного мовлення;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Для денної форми навчання

Презентація 1	Презентація 2	Есе 1	Есе 2	Тест 1	Тест 2	Поточний контроль	Іспит	Максимальний бал
10	10	5	5	5	5	40	60	100
6	6	3	3	3	3	24		

Примітка: у чисельнику максимальний бал – при своєчасному та правильному виконанні завдання, у знаменнику – мінімальний (у випадку, коли робота виконана невчасно).

Критерії оцінювання

Презентація – макс. 10 балів:

- структура, логіка побудови:
 - * наявні всі елементи презентації (вступ, основна частина, заключна частина), усі частини презентації містять необхідні елементи – 2 б.,
 - * відсутні певні елементи презентації, що негативно впливає на якість виступу та загальне сприйняття інформації – 1 б.,
 - * структура презентації порушена, відсутні вступ та заключна частини, основна частина є текстом, неадаптованим до усного виступу – 0 б.;
- зміст презентації:
 - * зміст повністю розкриває тему - 3 б.,
 - * зміст в основному розкриває тему, але упущені суттєві аспекти теми або зміст містить нерелевантну інформацію - 2 б.,
 - * зміст частково розкриває тему, але не дає відповіді на ключове питання - 1 б.,
 - * зміст не має відношення до теми презентації - 0 б.
- мовні засоби презентації:
 - * вживання мовних засобів є коректним та адекватним – 2 б.,
 - * мовні засоби вжиті з помилками, які іноді заважають коректному сприйняттю інформації – 1 б.,
 - * мовні засоби вжиті зі значними помилками, які унеможливають коректне сприйняття інформації – 0 б.
- якість виконання презентації (відповідність вимогам щодо інформативності слайдів, кольорової гами, розміру шрифтів, обсягу інформації на слайді тощо):
 - * усіх вимог дотримано - 3 б.,

- * є незначні порушення, які загалом не впливають на сприйняття інформації - 2 б.,
- * наявні суттєві порушення, які ускладнюють сприйняття інформації - 1 б.,
- * вимоги не дотримано - 0 б.

Якщо презентація представлена з порушенням дедлайну, знімаються 4 штрафних бали; у такому випадку максимальна оцінка, яку може отримати студент, - 6 балів.

Есе – макс. 5 бали:

- зміст есе:
 - * зміст повністю розкриває тему, містить висновки та умовиводи на основі проведеного міні-дослідження - 3 б.,
 - * зміст загалом розкриває тему, але присутні випадки порушення логіки або деякі аспекти теми залишилися недостатньо розкритими - 2 б.,
 - * зміст містить частково нерелевантну інформацію або не надає повної відповіді на запитання - 1 б.,
 - * зміст не розкриває тему - 0 б.
- аргументованість відповіді:
 - * автор надає аргументовані відповіді, висловлює власну позицію щодо теми есе, демонструє критичність мислення - 2 б.,
 - * аргументація недостатня, власна позиція автора простежується недостатньо чітко - 1 б.,
 - * тези не підкріплені аргументами, автор не висловлює власну позицію з теми есе, критичність поглядів відсутня - 0 б.

Якщо есе надано з порушенням дедлайну, знімається 2 штрафних бали; у такому випадку максимальна оцінка, яку може отримати студент, - 3 бали.

Тести проводяться на платформі Teams на 8-му та 16-му навчальних тижнях. Результат тесту оцінюється за 100-бальною шкалою та переводиться у 5-бальну шкалу наступним чином:

Оцінювання тематичних стандартизованих тестів	
Відсоток правильних відповідей	5-бальна шкала
90-100	5
74-89	4
60-73	3
30-59	2
0-29	1

Якщо тест виконано з порушенням дедлайну, знімається 2 штрафних бали; у такому випадку максимальна оцінка, яку може отримати студент, - 3 бали.

Схема оцінювання

Результати підсумкового контролю оцінюються за 100-бальною та чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Відповідність між шкалами встановлюється наступним чином:

Підсумкова оцінка	
За 100-бальною шкалою	За шкалою університету
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно

0-59	незадовільно
------	--------------

Шкала оцінювання для курсової роботи

Зміст роботи	Захист роботи	Максимальний бал
до 40	до 60	100

5. Програма навчальної дисципліни

6.1. Основні теми дисципліни

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади розвитку інклюзивної освіти. Інклюзивна освіта як сфера відповідальності держави та громадянського суспільства.

Тема 1. Сутність інклюзивного навчання. Генеза науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з ООП у загальноосвітній простір.

Тема 2. Міжнародні стандарти з прав людини у сфері освіти. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти.

Тема 3. Становлення і розвиток інклюзивної освіти в Україні. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у національному законодавстві. Інклюзивна освіта у контексті реалізації Нової української школи.

Змістовий модуль 2. Особливості психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

Тема 4. Основні категорії дітей з особливими освітніми потребами. Організація педагогічного супроводу дітей з ООП.

Тема 5. Обдаровані діти. Психолого-педагогічна підтримка розвитку обдарованості. Особливі освітні потреби обдарованих дітей.

Змістовий модуль 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти. Універсальний дизайн для навчання.

Тема 6. Концепція Universal Design for Learning (UDL). Принципи UDL. Бар'єри у навчанні, їх ідентифікація та прогнозування. Шляхи усунення бар'єрів.

Тема 7. Universal Design for Learning, інклюзивні практики та забезпечення справедливості в освіті. Принципи UDL у практиці викладання.

Тема 8. Індивідуальна програма розвитку як умова надання якісних послуг учням з особливими освітніми потребами. Технології диференційованого викладання. Індивідуальний навчальний план та його складові. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів інклюзивного класу.

Змістовий модуль 4. Основи партнерської взаємодії суб'єктів інклюзивного навчання.

Тема 9. Професійне співробітництво в інклюзивному закладі загальної середньої освіти. Сутність, мета, ознаки професійного співробітництва. Командний підхід у системі інклюзивного навчання.

Тема 10. Організаційно-педагогічні умови партнерської взаємодії в інклюзивному закладі загальної середньої освіти. Співробітництво фахівців загальної та спеціальної освіти. Співробітництво різнопрофільних фахівців у процесі оцінювання. Залучення батьків до роботи в команді.

6.2. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.

1	Тема 1. Сутність інклюзивного навчання. Генеза науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з ООП у загальноосвітній простір.	2	-
2	Тема 2. Міжнародні стандарти з прав людини у сфері освіти. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти.	2	-
3	Тема 3. Становлення і розвиток інклюзивної освіти в Україні. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у національному законодавстві. Інклюзивна освіта у контексті реалізації Нової української школи.	2	-
4	Тема 4. Основні категорії дітей з особливими освітніми потребами. Особливості розвитку дітей з сенсорними порушеннями. Особливості розвитку дітей з когнітивними порушеннями та порушеннями мовлення. Особливості розвитку дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, емоційними та поведінковими порушеннями. Особливості розвитку та підтримки дітей з дитячим церебральним паралічем, розладами аутичного спектру, із синдромом дефіциту уваги. Особливості психофізичного розвитку дітей даних категорій. Симптоматика порушень. Організація педагогічного супроводу дітей: поради вчителю.	4	-
5	Тема 5. Обдаровані діти. Психолого-педагогічна підтримка розвитку обдарованості. Особливі освітні потреби обдарованих дітей.	4	-
6	Тема 6. Концепція Universal Design for Learning (UDL). Принципи UDL. Бар'єри у навчанні, їх ідентифікація та прогнозування. Шляхи усунення бар'єрів.	6	-
7	Тема 7. Universal Design for Learning, інклюзивні практики та забезпечення справедливості в освіті. Принципи UDL у практиці викладання. Розробка уроків з використанням принципів UDL.	4	-
8	Тема 8. Індивідуальна програма розвитку як умова надання якісних послуг учням з особливими освітніми потребами. Технології диференційованого викладання: адаптації та модифікації змісту, процесу, результату, середовища. Індивідуальний навчальний план та його складові. Складання індивідуального навчального плану. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів інклюзивного класу.	4	-
9	Тема 9. Професійне співробітництво в інклюзивному закладі загальної середньої освіти. Професійне співробітництво як сучасна тенденція організації навчально-виховного процесу. Сутність, мета, ознаки професійного співробітництва. Місце та роль професійного співробітництва в школі. Командний підхід у системі інклюзивного навчання. Перешкоди при організації професійного співробітництва та шляхи їх подолання.	2	-
10	Тема 10. Організаційно-педагогічні умови партнерської взаємодії в інклюзивному закладі загальної середньої освіти. Співробітництво фахівців загальної та	2	-

	спеціальної освіти. Співробітництво різнопрофільних фахівців у процесі оцінювання. Професійне співробітництво у контексті створення індивідуального навчального плану. Асистент учителя, психолог, соціальний педагог, логопед як суб'єкти інклюзивного навчання. Особливості співпраці зі спеціальними педагогами. Залучення батьків до роботи в команді.		
	Усього годин	32	-

6.3 Теми лабораторних занять

Навчальним планом не передбачено

6.4 Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
1	Тема 1. Сутність інклюзивного навчання. Генеза науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з ООП у загальноосвітній простір. Аналіз еволюції основних підходів до інклюзивної освіти в Україні.	8	-
2	Тема 2. Міжнародні стандарти з прав людини у сфері освіти. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти. Порівняння концепцій інклюзії в різних країнах з урахуванням культурного контексту.	8	-
3	Тема 3. Становлення і розвиток інклюзивної освіти в Україні. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у національному законодавстві. Інклюзивна освіта у контексті реалізації Нової української школи. Порівняння положень українського законодавства з міжнародними стандартами щодо інклюзивної освіти. Аналіз можливостей та бар'єрів для реалізації інклюзивних принципів у рамках реформи НУШ	8	-
4	Тема 4. Основні категорії дітей з особливими освітніми потребами. Організація педагогічного супроводу дітей з ООП. Дослідження шляхів ефективного педагогічного супроводу для конкретної категорії дітей з ООП.	14	
5	Тема 5. Обдаровані діти. Психолого-педагогічна підтримка розвитку обдарованості. Особливі освітні потреби обдарованих дітей. Дослідження моделей ефективної психолого-педагогічної підтримки обдарованості в різних країнах. Дослідження можливих бар'єрів для самореалізації обдарованих дітей та шляхів їх подолання.	14	
6	Тема 6. Концепція Universal Design for Learning (UDL). Принципи UDL. Бар'єри у навчанні, їх ідентифікація та прогнозування. Шляхи усунення бар'єрів. Вивчення 3 основних принципів UDL та їх чекпоінтів з урахуванням особливостей викладання англійської мови та зарубіжної літератури.	20	-

	Аналіз можливих бар'єрів для учнів та вчителів при вивченні певної теми та шляхів їх подолання.		
5	Тема 7. Universal Design for Learning, інклюзивні практики та забезпечення справедливості в освіті. Принципи UDL у практиці викладання. Розробка конспекту уроку з урахуванням принципів UDL для забезпечення можливостей різним категоріям учнів.	14	-
6	Тема 8. Індивідуальна програма розвитку як умова надання якісних послуг учням з особливими освітніми потребами. Технології диференційованого викладання. Індивідуальний навчальний план та його складові. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів інклюзивного класу. Розробка індивідуальної програми розвитку для конкретного учня з ООП. Дослідження методик оцінювання навчальних досягнень учнів в інклюзивному класі, що сприяють позитивній мотивації учнів.	14	-
9	Тема 9. Професійне співробітництво в інклюзивному закладі загальної середньої освіти. Сутність, мета, ознаки професійного співробітництва. Командний підхід у системі інклюзивного навчання. Дослідження моделей професійної взаємодії фахівців в різних країнах та аналіз їх сильні сторін.	8	
10	Тема 10. Організаційно-педагогічні умови партнерської взаємодії в інклюзивному закладі загальної середньої освіти. Співробітництво фахівців загальної та спеціальної освіти. Співробітництво різнопрофільних фахівців у процесі оцінювання. Залучення батьків до роботи в команді. Розробка пропозицій та механізмів залучення батьків до співпраці з педагогами на різних етапах навчання дитини.	8	
	Усього годин	116	-

6.5. Індивідуальні та/або групові завдання

Індивідуальне завдання з дисципліни «Інклюзивна освіта» передбачено у вигляді курсової роботи. Тема курсової роботи обирається студентами із запропонованих або може бути вільно обрана студентом та узгоджена з науковим керівником, виходячи з уподобань студента та кола наукових інтересів керівника.

Метою курсової роботи з педагогіки є розвиток умінь працювати з літературою, узагальнювати і аналізувати фактичний матеріал, використовуючи теоретичні знання і практичні навички, отримані при освоєнні основної освітньо-професійної програми.

Орієнтовна тематика курсових робіт

1. Роль вчителя в інклюзивному навчальному середовищі.
2. Дослідження професійних компетенцій вчителя для успішної реалізації інклюзивного навчання.
3. Використання технологій в інклюзивній освіті.

4. Аналіз позитивного впливу інформаційних технологій на навчання учнів із спеціальними потребами.
5. Оцінка ефективності інклюзивної освіти: показники та критерії.
6. Розробка системи оцінювання успішності інклюзивних програм.
7. Партнерство між школою, батьками та громадою в контексті інклюзивної освіти.
8. Аналіз взаємодії різних стейкхолдерів у створенні сприятливого середовища для всіх учнів.
9. Особливості організації інклюзивного навчального процесу у закладі загальної середньої освіти.
10. Модель професійної взаємодії психолога, соціального педагога та інших фахівців у системі інклюзивної освіти.
11. Особливості навчання та розвитку дітей з різними категоріями обмежень здоров'я в інклюзивному класі.
12. Досвід запровадження інклюзивної освіти в Україні та за кордоном: порівняльний аналіз.
13. Диференційований підхід як принцип інклюзивного навчання: теорія і практика реалізації.
14. Застосування принципів Universal Design for Learning для проєктування інклюзивно орієнтованого уроку.
15. Особливості педагогічного супроводу дітей з різними категоріями обмежень здоров'я в інклюзивному середовищі.
16. Психолого-педагогічні аспекти створення сприятливого середовища для обдарованих дітей.
17. Підготовка вчителів до роботи з обдарованими дітьми в Україні.
18. Підготовка вчителів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в Україні.
19. Моделі співпраці закладу загальної середньої освіти з батьками дітей з особливими потребами.
20. Інклюзивна освіта в контексті глобалізації.
21. Адаптація навчального середовища до можливостей учнів з особливими освітніми потребами.
22. Особливості навчання дітей з порушеннями зору в інклюзивному класі.
23. Особливості навчання дітей з порушеннями слуху в інклюзивному класі.
24. Особливості навчання дітей з інтелектуальними порушеннями в інклюзивному класі.
25. Особливості навчання дітей з руховими порушеннями в інклюзивному класі.
26. Особливості навчання дітей з аутизмом в інклюзивному класі.
27. Особливості навчання дітей з поведінковими порушеннями в інклюзивному класі.
28. Розвиток інклюзивної освіти в українській системі освіти: досягнення та проблеми.
29. Виклики інклюзивної освіти в контексті міжкультурного взаємодії.
30. Роль родини в успішному розвитку дітей з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти.

7. Література

7.1. Основна

1. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики»: [монографія] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко – К.: ТОВ «АТОПОЛ», 2016. – 152 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»)

2. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 300 с.
3. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки [текст]: підручник / З. М. Шевців – К. :«Центр учбової літератури», 2016. – 248 с.
4. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупаєвої А.А. - К: « А. С. К. », 2012. - 308 с.

7.2. Допоміжна

1. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. – Київ: 2018. – 252 с.
2. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків / Укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. – К., 2016. – 68 с.

7.3. Методична

1. Методичні рекомендації до семінарських занять з дисципліни «Інклюзивна освіта» для студентів спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) – в розробці

8. Інформаційні ресурси

1. [The UDL Guidelines](#)
2. [Free UDL Resources: Tools for Implementing Universal Design for Learning](#)
3. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-94#Text
4. [Про організацію освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2023/2024 навчальному році](#)
5. [Безпечне освітнє середовище: Надання індивідуальної підтримки учням з особливими освітніми потребами під час](#)
6. [Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників для роботи в умовах інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти відповідно до вимог Концепції "Нова українська школа"](#)
7. [Статистичні дані | Міністерство освіти і науки України](#)